

จุลสารราย 2 เดือน

โดย สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ฉบับที่ 1 เมษายน - พฤษภาคม 2555

พิพิธภัณฑ์
เพลิน

“ สยาม...แม้มิใช่จุดหมาย
แต่ก็ไม่ได้เป็นเพียงทางผ่าน ”

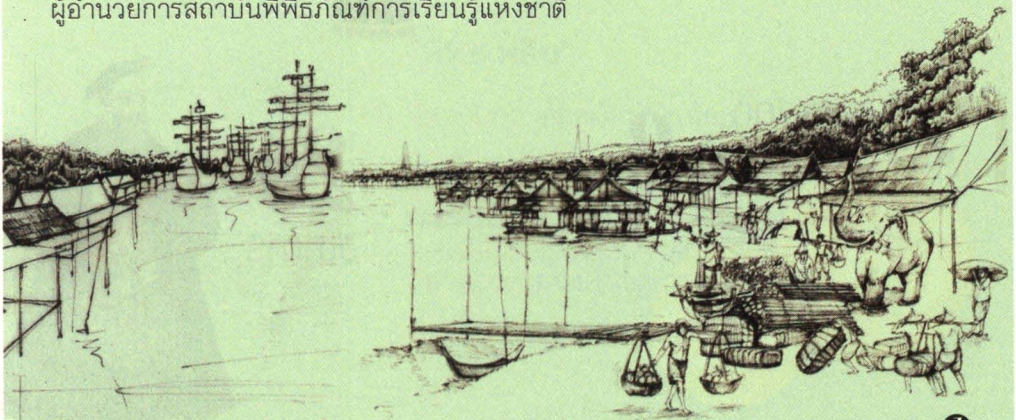
ก่อนอื่นต้องขอกล่าวคำว่า **“สวัสดีครับ”** รู้สึกดีใจที่มีโอกาสได้กลับมาพบกับผู้อ่านอีกครั้งนะครับ หลังจากที่จุลสาร **“พิพิธเพลิน”** หายหน้าหายตาไปนานเกือบ 6 ปี หวังว่าท่านผู้อ่านทุกท่านๆ คงจะยังไม่ลืมกันนะครับ อ้อ! แต่ถ้าผู้อ่านท่านใดที่เพิ่งหยิบมาอ่านเป็นครั้งแรก ผมต้องขอแนะนำตัว อย่างเป็นทางการอีกครั้งนะครับว่า จุลสารพิพิธเพลินนั้น เป็นจุลสารแจกฟรี ราย 2 เดือน ของสถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) หรือ **“มิวเซียมสยาม”** นั่นเองครับ โดยจุลสารเล่มนี้จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ, งานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ รวมถึงข่าวสาร ความรู้ทางด้านพิพิธภัณฑและประวัติศาสตร์ของไทยที่เป็นประโยชน์และมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เพื่อแจกจ่ายให้กับทางพิพิธภัณฑในเครือข่ายของสถาบันฯ และประชาชน โดยทั่วไปได้รับทราบ

ราเมศ พรหมเย็น

ผู้อำนวยการสถาบันพิพิธภัณฑการการเรียนรู้แห่งชาติ

ในเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายนนี้ ทางมิวเซียมสยามจะมีงานที่เกี่ยวข้องกับประเทศโปรตุเกสเกิดขึ้นมากมาย ทั้งนิทรรศการ, งานกิจกรรม, งานการศึกษา เนื่องจากในปี 2554 ที่ผ่านมาประเทศไทยจะฉลองครบรอบ 500 ปี ความสัมพันธ์ไทย-โปรตุเกส ซึ่งโปรตุเกสนั้นนับได้ว่าเป็นชาวยุโรปชาติแรกที่ได้เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญในอดีต โดยจะมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันมากมาย อีกทั้งชาวโปรตุเกสยังเป็นผู้ที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ รวมไปถึงมรดกตกทอดทางศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ที่คนไทยได้นำมาประยุกต์ใช้จนถึงทุกวันนี้

ทุกๆ ท่านลองแวะมาเที่ยวชมที่มิวเซียมสยามกันดูนะครับ เพื่อมาดูกันว่า มรดกที่โปรตุเกสได้ให้ไว้กับประเทศไทยนั้นมีอะไรบ้าง?

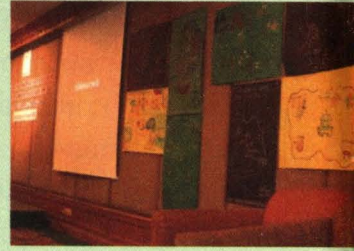
04

กิจกรรม

14

เครือข่ายพิพิธภัณฑ์

06

การศึกษา

พิพิธภัณฑ์ไทย

18

คลังความรู้

07

22

พิพิธภัณฑ์ต่างแดน

คลังโบราณวัตถุ

08

26

วิชาการ

NC-HGRB

สารบัญ

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการอำนวยการ:

ราเมศ พรหมเย็น

กองบรรณาธิการ:

จุลลดา มีจุล, วรกานต์ วงษ์สุวรรณ,
ศิริพร เฟื่องฟูลอย, ยุภาพร ธัญวิวัฒน์กุล,
ปิยมาศ สุขพลับพลา, พิชรลดา จุลเพชร,
ทรงวุฒิ เหมะอนันตะวงศ์,
ประภัสสร สุคนธ์สังข์

“พิพิธเพลิน”

จัดทำโดย: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ
เลขที่ 4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

ออกแบบ: อนงค์นาฏ วรรณจิตจรูญ

พิมพ์ที่: หจก. ไอคอน พรินต์ติ้ง

กิจกรรม

Presented by

NIGHT AT THE MUSEUM

The Portuguese : At World's End
{ โปรตุเกสสุดขอบโลก }

กลั่นเครื่องเทศหอมฟุ้งไกล เข้ายาวนไวไฟล่องเรือผจญภัยสู่ดินแดนโลกตะวันออก
ร่วมเดินทางรอนแรมกับกองเรือโปรตุเกส

ที่ นีมาเซียมสยาม | ฟรี!!

ออกเดินทาง 27-29 เมษายน 2555 เวลา 4 โมงเย็น - 4 ทุ่ม

สอบถาม: โทร. 02 225 2777 ต่อ 413, 414 | www.museum-siam.com | facebook.com/museum-siam-th

สำนักงานวัฒนธรรม

okmd

กรมศิลปากร

ศูนย์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
สมเด็จพระนครินทราบรมราชชนนี
พญาไท กรุงเทพมหานคร 10000
โทร. 02 225 2777 | www.okmd.or.th

NIGHT AT THE MUSEUM

The Portuguese : At World's End

{ โปรตุเกสสุดขอบโลก }

: ปิยามาศ สุขพลับพลา

“กลืนเครื่องเทศหอมพุ่งไกล เข้ายวนใจให้ล่องเรือพญุกัย
สู่ดินแดนแห่งโลกตะวันออก”

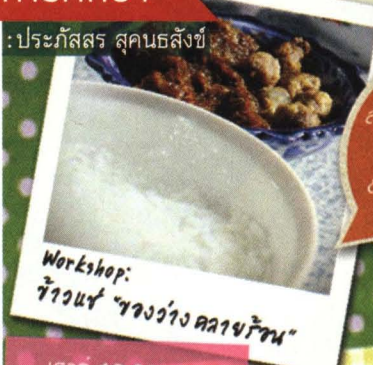
มิวเซียมสยามขอเชิญทุกหัวใจพญุกัย ย้อนอดีตถึงสหัสวรรษ
ร่วมเดินทางกับกองเรือโปรตุเกส ค้นหอกิมขามุททรัพย์เปลี่ยนโลก
บนเส้นทางแห่งโลกใหม่ ที่นำพาโลกตะวันตกและตะวันออกมาพบกัน
ซักใบและออกเดินทาง 27 - 29 เมษายน 2555
4 โมงเย็น - 4 ทุ่ม

มิวเซียมสยามจัดกิจกรรมใหญ่ประจำปี 2555 Night at the Museum
ซึ่งครั้งนี้จัดเป็นครั้งที่ 2 ของการเปิดพิพิธภัณฑ์ในตอนกลางคืน ผู้เข้าร่วม
งานสามารถเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างสนุกสนาน ในปีนี้
มิวเซียมสยามเน้นเรื่องราวการผจญภัยสุดขอบโลกของนักเดินเรือชาว
โปรตุเกส ผู้เปิดประตูระหว่างโลกตะวันตกกับตะวันออก ที่แต่เดิมโลก
ตะวันออกสำหรับชาวตะวันตกมีเพียงเรื่องเล่าในตำนานถึงดินแดน
อันลึกลับ เต็มไปด้วยทรัพย์สมบัติ เครื่องเทศมหาศาล การออกเดินทาง
ครั้งนี้จึงเป็นการท้าทายความเชื่อดั้งเดิม และเนื่องจากปีที่ผ่านมานี้เป็น
ปีที่สยามและโปรตุเกสเฉลิมฉลองความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศที่มี
มายาวนานร่วม 500 ปี โปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เข้ามามีอิทธิพลที่สำคัญ
ต่อสังคมและวัฒนธรรม เป็นจุดเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าทางสังคมไทยที่ได้รับ
ความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างๆ จากชาวตะวันตก

ในกิจกรรมครั้งนี้ผู้ร่วมงานนอกจากจะได้พบบรรยากาศแปลกใหม่
ของการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในตอนกลางคืน ทุกท่านยังจะได้เรียนรู้อย่าง
สนุกสนานในรูปแบบของมิวเซียมสยาม และได้ชมการแสดงที่จะเล่าเรื่อง
ราวการเดินทางของชาวโปรตุเกสในแง่มุมต่างๆ ด้วยสื่อที่ทันสมัยอีกด้วย

การศึกษา

: ประภัสสร สุนทรสังข์

Workshop:
ข้าวเหนียว "รวงร่วง คลายถิ่น"

สนุกกับกรรมวิธีและ
เคล็ดลับการทำ
ข้าวเหนียวรสชาดต่าง

เพลิดเพลินกับ นิเวศนิรมล 2555

เพลิดเพลินกับ
ศิลปะภาพพิมพ์
จากการแกะสลัก
กรงเบื้องยาง
ในงาน
ของคุณเอง

Workshop:
ศิลปะภาพพิมพ์เข้ร่องหิน

เสาร์ 19.26 พ.ศ.
อาทิตย์ 20.27 พ.ศ.
13.00 -16.00 น.
*สงวน: 25 คน

กิจกรรมขึ้นดิน
"พินทุนาสมของสร้างจินตนาการ"

ชวนน้องๆ
มาฝึกทักษะการปั้นดิน
เป็นตัวการ์ตูน
ที่ขึ้นขอบใบแบบ
ของตัวเอง

เสาร์ 2 ปี.ย.
อาทิตย์ 3 ปี.ย.
จันทร์ 4 ปี.ย.
10.30 -12.30 น.
14.00 - 16.00 น.
*สงวน: 25 คน

เสาร์ 14.21 ก.ค.
อาทิตย์ 15.22 ก.ค.
13.00 -16.00 น.
*สงวน: 20 คน

ประดิษฐ์กล่องของขวัญ
ในแบบของคุณ

เสาร์ 4.11 ส.ค.
อาทิตย์ 5.12 ส.ค.
13.00 -16.00 น.
*สงวน: 25 คน

ชวนเพื่อนๆ
มาใช้เวลาว่าง
ประดิษฐ์กล่อง
อันเก๋ประสงค
หลากหลายแบบ

สนใจสอบถามรายละเอียด:
คุณประภัสสร โทร. 02-225 2777 ต่อ 415
facebook.com/museumsiamfan

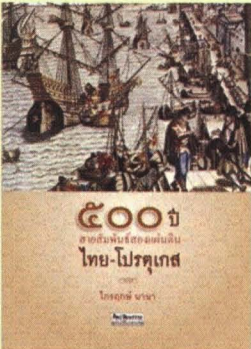
*หมายเหตุ อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม
โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า

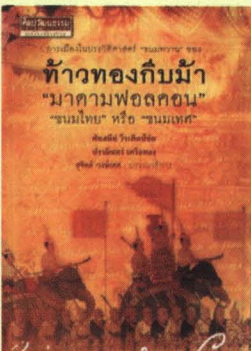
ชื่อหนังสือ: 500 ปี ความสัมพันธ์สยาม - โปรตุเกส
 ผู้แต่ง: ยุวดี วัชรปวง
 สำนักพิมพ์: เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
 ปีที่พิมพ์: 2554
 ประเภทหนังสือ: สารคดี

โปรตุเกสได้เริ่มออกสำรวจโลกโดยทางทะเลมาเมื่อหลายร้อยปีก่อน อีกทั้งยังเป็นชาวตะวันตกชาติแรก ที่เข้ามาติดต่อกับประเทศไทย โดยในเล่มผู้แต่งจะเล่าถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาและสายสัมพันธ์ของไทยและโปรตุเกส ที่มีมาอย่างยาวนาน ทั้งในเรื่องการค้าขาย ศาสนา รวมถึงวัฒนธรรมต่างๆ ที่ทุกวันนี้คนไทยได้นำมาใช้ โดยที่ยังคงความเป็นโปรตุเกสไว้อย่างไม่รู้ตัว เช่น ภาษา อาหาร เป็นต้น

ชื่อหนังสือ: 500 ปี สายสัมพันธ์สองแผ่นดิน ไทย - โปรตุเกส
 ผู้แต่ง: ไกรฤกษ์ นานา
 สำนักพิมพ์: มติชน
 ปีที่พิมพ์: 2553
 ประเภทหนังสือ: สารคดี

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบ 500 ปี ความสัมพันธ์ ไทย-โปรตุเกส ในสมัยอดีตนั้นโปรตุเกสถือได้ว่าเป็นมหาอำนาจทางทะเล เพราะเป็นชาติแรกที่ได้นำเรือเดินทางไปเกือบทุกทวีปทั่วโลก รวมถึงการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยด้วย ซึ่งในเล่มนี้จะเล่าถึงประวัติศาสตร์ ไทย-โปรตุเกส ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

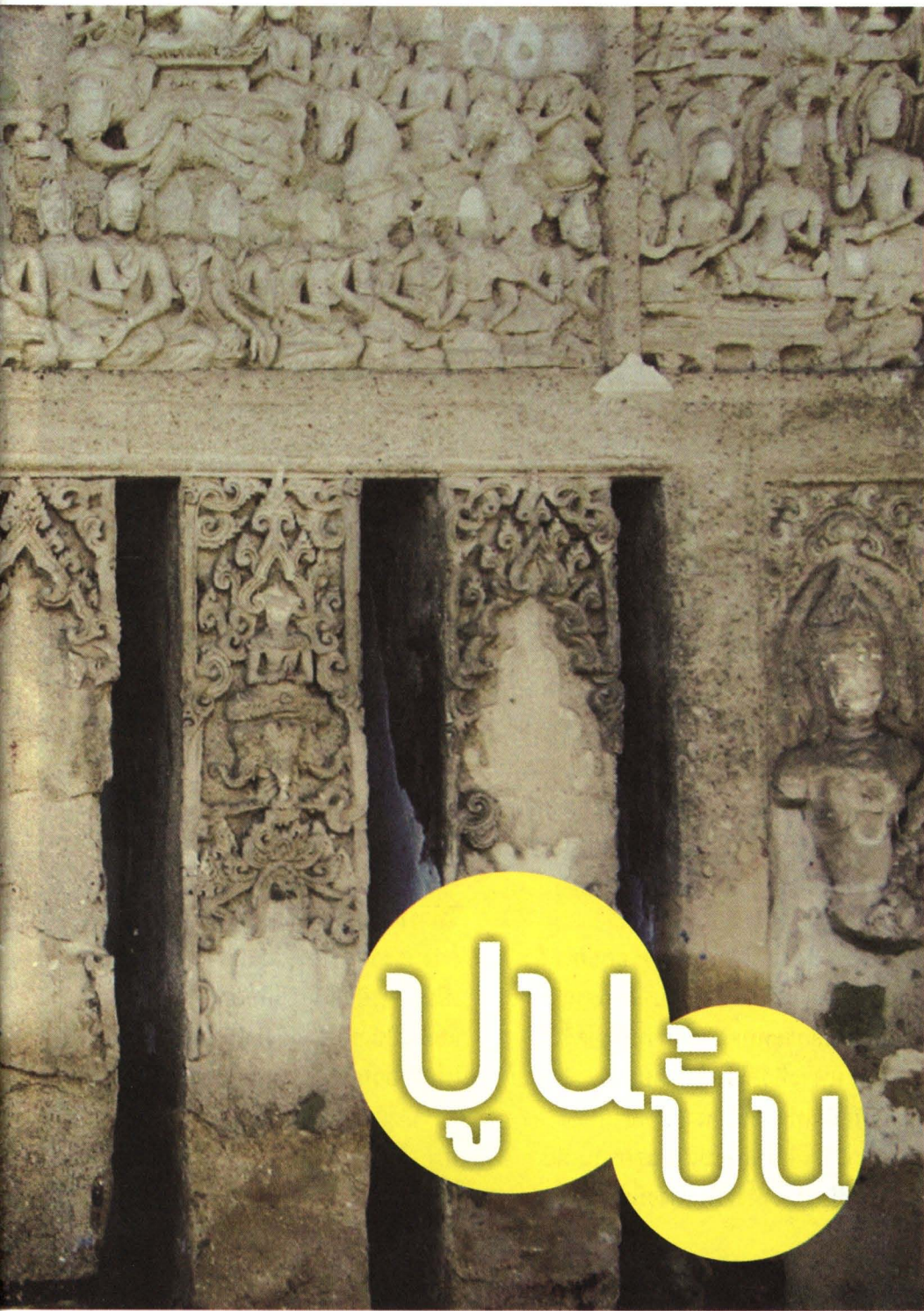

ชื่อหนังสือ: ท้าวทองกิมม้า "มาคามฟอลคอง" ชนไทย หรือ ชนมณฑล
 ผู้แต่ง: กันสนีย์ วีระศิลป์ชัย, ปราโมทย์ เกรือทอง
 สำนักพิมพ์: มติชน
 ปีที่พิมพ์: 2546
 ประเภทหนังสือ: ประวัติศาสตร์

ชนมณฑลหิบบ ทองหยอด ฝอยทอง และชนอื่นๆ อีกหลายชนิด ที่เราเคยคิดว่าเป็นชนของไทยแท้แต่โบราณ ที่จริงแล้วชนเหล่านี้มีต้นกำเนิดมาจาก หญิงชาวญี่ปุ่นเชื้อสายโปรตุเกส นามว่า มารี กีมาร์ (Marie Guimar) ที่ได้นำวัตถุดิบพื้นเมืองของไทยมาดัดแปลงให้เข้ากับชนของโปรตุเกส จนกลายเป็นชนที่คนไทยทำสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน หนังสือเล่มนี้จะเล่าตั้งแต่ต้นกำเนิดของ มารี กีมาร์ ว่าเป็นใคร มาจากไหน และเล่าถึงประวัติศาสตร์ไทยโดยเน้นเรื่องการเมืองในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชอีกด้วย

คลังโบราณวัตถุ

ပုဂံမင်း

ปูนปั้น

: พัทธลดา จุลเพชร

เหตุการณ์น้ำท่วมในช่วงเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ได้สร้างความเสียหายให้กับโบราณสถานและโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่น วัดและโบราณสถานที่สำคัญในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งปรากฏภาพข่าวทางโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ทำให้มีหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน รวมถึงหน่วยงานด้านการอนุรักษ์จากต่างประเทศเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ซึ่งนับว่าเป็นผลดีต่องานด้านการอนุรักษ์ในไทยที่จะได้พัฒนาความรู้ของนักอนุรักษ์ โดยการทำงานร่วมกับนักอนุรักษ์จากต่างชาติ แต่มีข้อแม้ว่านักอนุรักษ์ต่างชาตินั้นๆ ต้องเข้าใจคุณลักษณะของวัสดุที่ใช้สร้างสรรค์ศิลปวัตถุของไทยเป็นอย่างดี จึงจะรู้วิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง

นอกจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว จังหวัดลพบุรีก็นับว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมใหญ่ครั้งนี้ โดยเฉพาะที่วัดโลย อำเภอกำแพง ซึ่งฝ่ายพิพิธภัณฑสถานและพัฒนาเครือข่ายของสถาบันฯ ได้ไปเยี่ยมเยียนดูความเสียหายที่สาयน้ำท่วมไว้ให้ ครั้งนั้นนับว่าโชคดี

ของผู้เขียนเพราะไปพร้อมกับผู้เชี่ยวชาญคุณจิราภรณ์ อรรถนิษานาค ท่านเป็นอดีตหัวหน้ากลุ่มงานวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ของกรมศิลปากร การไปวัดโลยครั้งนี้ ได้รับความรู้มากมายเพราะมีผู้รู้จริงเรื่องการอนุรักษ์คือยอธิบายสภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นและแนวทางการอนุรักษ์ให้ฟังตลอดการเดินทาง

วัดโลยนั้นสร้างมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ตั้งอยู่ริมน้ำบางขาม ตำบลเขาสมอคอน อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี นอกจากโบราณวัตถุที่วัดโลยมีอยู่เป็นจำนวนมากในพิพิธภัณฑสถาน เช่น ผ้าห่อคัมภีร์ ไบลาน เครื่องปั้นดินเผาแล้ว ภาพปูนปั้นด้านหน้าและด้านหลังของวิหารของวัดก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความสวยงามเป็นอย่างยิ่ง แต่น่าเสียดายที่ถูกน้ำท่วมแช่ขังเป็นเวลานาน ทำให้หลุดร่อนออกไปบางส่วน โดยเฉพาะส่วนที่อยู่ด้านล่าง

ปูนปั้นนั้น ได้มาจากการนำหินปูน มาเผาโดยให้ความร้อน ทำให้หินปูน กลายเป็นปูนสุก นำไปหมักไว้ประมาณ 3 เดือน ปูนที่ได้เรียกว่า “ปูนหมัก” การใช้งานนำมาผสมกับทราย วัสดุ ประสาน เช่น น้ำอ้อย ข้าวเหนียว กาวหนังสือ ยางจากต้นไม้ หรือไข่ขาว เป็นต้น จึงนำมาปั้นเป็นรูปตาม ที่ต้องการ

สิ่งที่เป็นอันตรายต่อปูนปั้นของวัดไชย คือเกลือที่ละลายมากับน้ำที่ท่วมขัง ทำให้ ปูนดูดซับน้ำและเกลือเข้าไปไว้ในเนื้อปูน เมื่อน้ำระเหยออกไปเกลือจะตกผลึกและมี ปริมาณใหญ่ขึ้นทำให้เกิดรอยร้าวใน เนื้อปูนปั้น ถ้าความชื้นรอบๆ มากขึ้น ปูนปั้นก็จะดูดความชื้นเข้ามาและผลึก เกลือบางชนิดก็จะดูดความชื้นเข้าไปใน ผลึกและจะขยายตัวเกิดแรงดันโดยรอบ

ทำให้เกิดรอยร้าวได้อีก คุณจิราภรณ์ อธิบายให้ผู้เขียนฟังถึงขั้นตอนการ อนุรักษ์ว่า ต้องกำจัดเกลือที่อยู่ในเนื้อ ปูนออกก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยผู้ เชี่ยวชาญหรือนักอนุรักษ์เท่านั้น เพราะ ต้องใช้ความรู้และความระมัด ระวังใน การกำจัดเกลือ ถ้าไม่รีบกำจัดเกลือออก ไปจากภาพปูนปั้น ก็คงได้แต่นั่งรอให้ภาพ ปูนปั้นนั้นหลุดร่วงไปเรื่อยๆ จนหมด

สิ่งที่ได้แนะนำกับผู้ดูแลวัดไถ่คือให้ปิดเนื้อปูนบน
ส่วนล่างๆ หรือส่วนที่แก้ไขอะไรไม่ได้แล้วออก และ
ให้รีบติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าทำการอนุรักษ์
โดยด่วน เพราะภาพปูนปั้นที่วัดได้ขึ้นทะเบียนไว้กับ
กรมศิลปากร นอกจากวัดไถ่แล้ว การติดตามข่าว
จากสื่อต่างๆ ทำให้ได้ทราบว่า มีวัดอีกจำนวนมากที่
เจอปัญหาแบบเดียวกัน ถ้าท่านใดอยากให้ทาง
สถาบันฯ เข้าไปช่วยเรื่องงานอนุรักษ์ สามารถติดต่อ
เข้ามาได้ที่สถาบันฯ ด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่งคะ

เครือข่ายพิพิธภัณฑ์

: ศิริพร เฟื่องฟูลอย

ความเป็นมา
ของต้นแบบ
การเรียนรู้
เพื่อเครือข่าย

หลังจากมิวเซียมสยาม ได้เปิดทำการมาเป็นระยะเวลาเกือบสี่ปี ทำให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นที่รู้จักในวงการพิพิธภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาความรู้ผ่านวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เข้าชมเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลินหรือเร้ามันก็จะเรียกว่าเป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ จึงกลายเป็นที่น่าสนใจของหลายหน่วยงานที่ต้องการให้กำเนิดพิพิธภัณฑ์ใหม่และอีกหลายหน่วยงานที่ต้องการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ส่งผลให้สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) ซึ่งมีบทบาทด้านที่ปรึกษาในการจัดตั้งและการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ของหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

โดยเริ่มให้บริการและ

ความช่วยเหลือมานับตั้งแต่ พ.ศ. 2550

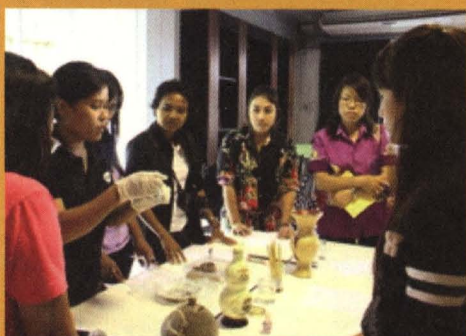
อีกทั้งภารกิจด้านการสร้างและพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ทั่วประเทศที่ สพร. ได้ดำเนินการมาโดยตลอด ซึ่งให้เห็นว่ามีพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้หลายแห่ง โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ต้องการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ของตนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แข็งแกร่งขึ้น ทำให้ สพร. ต้องเร่งดำเนินการจัดทำต้นแบบองค์ความรู้ ภายใต้ชื่อโครงการพัฒนาต้นแบบองค์ความรู้เพื่อเครือข่าย

ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในเครือข่าย โดยองค์ความรู้เหล่านั้นจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการอบรมและกระบวนการต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านพิพิธภัณฑ์ให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ทั่วประเทศ

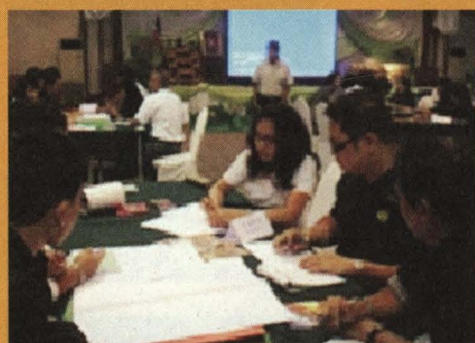
Discovery Knowledge Model

DKM

การอบรมเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การอบรมบุคลากรเครือข่ายพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ จังหวัดภูเก็ต

DKM

ในช่วงปี 2553 สพร. ใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศด้านพิพิธภัณฑน์ มาจัดทำต้นแบบองค์ความรู้ จนกระทั่งได้คู่มือหลักสูตรการอบรมในการพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑน์ที่เรียกได้ว่าครบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑน์ ตั้งแต่การก่อตั้งพิพิธภัณฑน์ จนถึงเรื่องการบริหารจัดการด้านต่างๆ และหลักสูตรการอบรมนี้จะนำไปสู่การรับรองผล (Certification) ให้แก่บุคคลและองค์กรทั่วประเทศด้วย

โดยในปี 2554 สพร. ได้นำบางหลักสูตรไปทดลองใช้ เช่น เรื่องการบริหารจัดการพิพิธภัณฑน์ การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดโปรแกรมการเรียนรู้ การสร้างแบรนด์พิพิธภัณฑน์ และการอนุรักษ์เชิงป้องกัน ตามความต้องการในการอบรมของเครือข่ายพิพิธภัณฑน์และแหล่งเรียนรู้ใน 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากการอบรมให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑน์แล้ว สพร. ยังดำเนินการพัฒนาต้นแบบพิพิธภัณฑน์การเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย เพื่อจะนำเอาต้นแบบองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาต้นแบบพิพิธภัณฑน์การเรียนรู้ที่กำลังจะเกิดขึ้น

โดยการพิจารณาและคัดเลือกจากเครือข่ายพิพิธภัณฑน์ ซึ่งในปี 2554 พิพิธภัณฑน์ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นต้นแบบพิพิธภัณฑน์การเรียนรู้คือ 1. พิพิธภัณฑน์เมืองโบราณชัยจำปา จังหวัดลพบุรี 2. พิพิธภัณฑน์แมลงสยาม จังหวัดเชียงใหม่ 3. พิพิธภัณฑน์ไทยหัวจังหวัดภูเก็ต

และในปี 2555 นี้ สพร. ยังคงเดินหน้าเผยแพร่ต้นแบบองค์ความรู้ไปยังเครือข่ายพิพิธภัณฑน์อย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้เหล่านั้นให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑ์วิทยา:
M u s e o l o g y

: นายจุล (Mr. Jules)

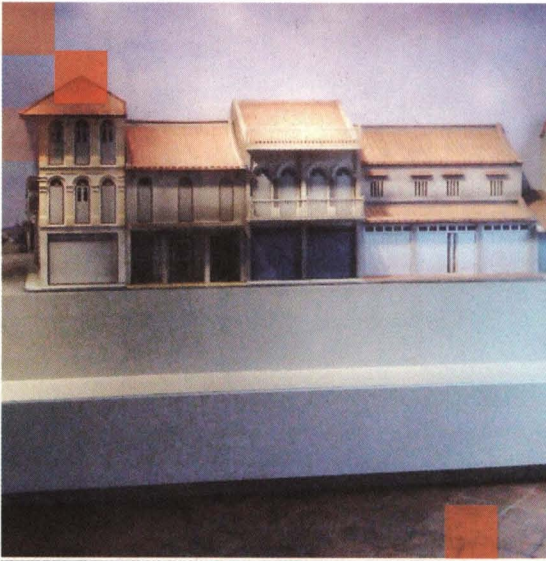
...ใครว่า
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
ไม่น่าไป?...

“หลายครั้งหลายหน ผมมักได้ยินคนไทยพูดบ่อยๆ ว่าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเราไม่น่าไป ไม่น่าดู เพราะน่าเบื่อ คงต้องยอมรับว่าที่ผ่านมามาดูจะมีเก้ามู อยู่บ้าง แต่ปัจจุบันนี้ คงต้องบอกทุกท่านในที่นี้ว่า ไม่จริงทั้งหมดแล้วละครับ เพราะเท่าที่ผมได้ไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมาหลายแห่ง ก็ต้องยอมรับว่ามีการพัฒนาและปรับปรุงการจัดแสดงในหลายๆ ที่ จนถึงการจัดแสดงที่ท้าทาย และเรียกได้ว่า แข่งกับฝรั่งได้เลยก็ด้วย”

หนึ่งในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ผมประทับใจเป็นอย่างมาก คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดสงขลา ต้องบอกว่าประทับใจนับตั้งแต่ตัวอาคารที่เป็นอาคารเก่าสไตล์จีน มีความสง่างามและความลงตัวอย่างงดงาม ความสง่าที่ยิ่งตอกย้ำมากขึ้นเมื่อก้าวผ่านเข้าไปในบริเวณพิพิธภัณฑ์ ผมร้อง (ในใจ) ว่า “พระเจ้าช่วยกล้วยทอด มันช่างสวยอะไรวงๆ” ความสวยงามของพื้นที่ที่ว่าไม่ได้เกิดขึ้นจากงานสถาปัตยกรรมและการจัดพื้นที่เท่านั้น แต่ผมคิดว่าเกิด

จากการดูแลเอาใจใส่ของผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ เพราะมันช่างสะอาดสะอ้าน โปร่งโล่ง ที่สำคัญ มันดูเปิดต้อนรับผู้เข้ามาชมเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อผมจ่ายค่าเข้าชมในราคา 30 บาท ผมรู้สึกใจเต้นมากขึ้นไปอีก เมื่อมาเจอกับห้องแรกที่จัดแสดงได้อย่างสวยงามและดูแลสะอาดตาไปหมด นับตั้งแต่การจัดวางเนื้อหาประกอบนิทรรศการที่ทำให้อ่านง่าย ไม่รกตา และมีความสวยงาม ลงตัวเปรียบเทียบกับในระดับสากลทีเดียว

พระวิษณุ หรือ พระนารายณ์
Vishnu

พระวิษณุ หรือ พระนารายณ์ เป็นองค์พระในศาสนาฮินดู มีลักษณะเป็นมนุษย์ มีสี่หน้าและสี่มือ ถืออาวุธและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น ตรีศูล (ตรีศูไล) และจักรวาลจักรวาล (คอกาลิม) พระวิษณุมีหน้าที่คุ้มครองโลกและมนุษย์ พระวิษณุมีพระอวตารที่ปรากฏในศาสนาฮินดู เช่น พระนารายณ์ พระราม และพระลักษมณ์ พระวิษณุมีพระอวตารที่ปรากฏในศาสนาพุทธ เช่น พระนารายณ์ พระราม และพระลักษมณ์ พระวิษณุมีพระอวตารที่ปรากฏในศาสนาอิสลาม เช่น พระนารายณ์ พระราม และพระลักษมณ์

10th, 11th century
Royal of Borjeng, 10th century
The statue of Vishnu, holding a lotus, trident, conch, and mace. The surmounting lotus was used to keep the upper hands with feet and feet were held with the lotus. Vishnu was the patron deity of the Borjeng, who was believed to bring the rain and other things. The statue of Vishnu is made of bronze and is about 1.5m high. The statue is made of bronze and is about 1.5m high. The statue is made of bronze and is about 1.5m high.

สิ่งที่ผมต้องการนำมาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้รับทราบกัน แท้ที่จริงแล้ว คือ ความเรียบง่ายและมีสาระของที่นี่นั่นเอง ในฐานะของคนที่อยู่พิพิธภัณฑสถานมาพอสมควร ผมขอเน้นในเรื่องมุมมองของการจัดแสดงมากกว่าอย่างอื่น ผมชอบการจัดแสดงที่ทำท่ายในการสื่อสารของที่นี่ ต้องเริ่มจาก ความท้าทายที่ไม่ค่อยมีที่ไหนทำในห้องนำสู่เรื่องราวของการค้าและการเดินทาง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงขลาเอาเอาโบราณวัตถุประเภทเครื่องปั้นดินเผามาวางจัดแสดงอย่างใกล้ชิดกับผู้เข้าชมมากๆ โดยไม่มีสิ่งใดกั้นขวาง มีเพียงการยกระดับพื้นเพื่อการจัดวางที่เหมาะสม ผมแปลกใจมากๆ เมื่อเห็นวิธีการจัดวางเช่นนี้ แต่แอบยิ้มในใจเพราะชอบมาก การจัดแสดงดังกล่าว

คงจะชักชวนให้หลายคนตั้งคำถามที่ว่า ไม่กลัวคนจับรี? ไม่กลัวแตกเหรอ? ของจริงรีเปล่าเนี่ย? แต่เท่าที่สังเกตพฤติกรรมผู้เข้าชม ไม่มีใครจับ ได้แต่อ่านข้อมูลที่อยู่ข้างหน้า ดูของอย่างตื่นเต้น แล้วเดินไปดูอย่างอื่นต่อ ผมว่าการนำเสนอแบบนี้เป็นการช่วยกันสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ เอาเข้าจริงๆ แล้วคนส่วนมากรู้ว่าเมื่อไปที่ไหน อะไรควรจับหรือไม่ควรจับ แต่บางครั้งก็ห้ามลำบากเพราะอยากจับ โดยเฉพาะยังเห็นป้าย “ห้ามจับ” พฤติกรรมเหล่านี้เชื่อผมเถอะครับว่าสอนได้หากเราช่วยกันพาเยาวชนของเราเข้าพิพิธภัณฑ์มากขึ้น แทนการเข้าห้าง การจัดแสดงเช่นนี้ทำให้ผู้เข้าชมรู้สึกใกล้ชิด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องพึงระวัง ถือว่าเป็นการสอนมารยาทในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ไปในตัว (แน่นอนที่สุดว่า การจัดแสดงเยี่ยงนี้ คงไม่ได้กับเครื่องทอง)

ในกรณีที่เป็นของชิ้นเล็กชิ้นน้อยเสี่ยงต่อการสูญหายด้วยฝีมือมนุษย์นั้น พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ มีการเตรียมการที่ดี ด้วยการจัดวางตู้ที่ดูสะอาดตา การจัดวางที่มีระเบียบและให้ข้อมูลที่ดี ซึ่งนำเสนอสลับกับการนำเสนอด้วยวิธีอื่นๆ ได้อย่างกลมกลืนและน่าติดตามเหมือนอย่างในภาพที่ผมได้บรรยายในบทความนี้

ผมคงไม่แปลกใจ หากพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เป็นของภาคเอกชน แต่ที่นี้เป็นพิพิธภัณฑ์-สถานแห่งชาติ ที่หลายคนมักบ่นว่าไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่น่าดู ผมเคยคิดอย่างนั้น แต่ตอนนี้ผมรู้สึกเสียใจและขอให้กำลังใจคนทำพิพิธภัณฑ์ต่อไป ผมไม่รู้ว่าประเทศนี้จะมีแผนพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจำนวน 41 แห่งของเราอย่างไร แต่เท่าที่ติดตามสถานการณ์ ดูเหมือนจะค่อยเป็นค่อยไปในทิศทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ (รีเปล่า? ต้องชวนติดตาม)

อย่างไรก็ดี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดสงขลา ได้สร้างความรู้สึกให้ผมได้ว่า คนทำหรือดูแลพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็ใครก็ตาม ผมขอชื่นชมในความเอาใจใส่ (คือเอาใจสั่งจริงๆ) ในความรักและความศรัทธาต่อสิ่งๆ ทำ รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มเปี่ยมผ่านนิทรรศการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณกับความประทับใจไม่รู้ลืมครับ

MUSEU DE MACAU

รู้จักโปรตุเกสผ่านพิพิธภัณฑ์แห่งมาเก๊า

Museu De Macau

: ฤภาพร ธัญวิวัฒน์กุล

ทั่วโลกรู้จักมาเก๊า เกาะเล็ก ที่มีแหล่งศาสน์ใหญ่ระดับโลก น้อยคนนักที่จะคิดถึงมาเก๊าในฐานะเมืองที่รักชมรดกวัฒนธรรมโปรตุเกสไว้มากที่สุด

วิถีชีวิตและความเชื่อทางศาสนา สถาปัตยกรรมแบบตะวันตกที่ยังคงหลงเหลืออยู่ แสดงถึงร่องรอยวัฒนธรรมโปรตุเกสที่ข้ามมหาสมุทรมาแผ่อิทธิพลในเอเชียเมื่อกว่า 400 ปีก่อน และหยั่งรากฝังลึกเมื่อจีนแพ้สงครามฝิ่นครั้งที่ 2 ทำให้มาเก๊าถูกโปรตุเกสยึดครองเป็นอาณานิคมนานกว่าร้อยปี (ปี ค.ศ.1887 - 1999 ปัจจุบันมาเก๊าเป็นเขตพื้นที่ปกครองพิเศษของจีน) ตัวตนความเป็นโปรตุเกสได้แทรกซึมเข้าไปหลอมรวมอยู่ในวัฒนธรรมความเชื่อและวิถีความเป็นอยู่ของผู้คนที่นี่ เรื่องราวเหล่านี้สามารถสัมผัสและเรียนรู้ได้ในพิพิธภัณฑ์แห่งมาเก๊า

Peças "crisãs"
"基督教" 器物
"Christian" wares

ชั้นที่ 1 จัดแสดงเรื่องราวสิ่งประดิษฐ์
คิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ที่สำคัญของจีนและชาติตะวันตก เพื่อป
พื้นฐานให้ผู้ชมเข้าใจในความแตกต่าง
ระหว่างอารยธรรมสองซีกโลก เช่น
เข็มทิศ การสร้างสะพาน เรือเดินสมุทร
ฯลฯ จากนั้นนิทรรศการเริ่มเล่าเรื่องราว
การตั้งถิ่นฐานของชุมชนในยุคก่อน
ประวัติศาสตร์ จนกระทั่งมีการติดต่อแลกเปลี่ยน
สินค้านำเข้ากับชาวต่างชาติ รวมถึง
การเดินทางเข้ามาของกองเรือโปรตุเกส
พร้อมกับคณะมิชชันนารีเผยแผ่ศาสนา
ในบริเวณนี้มีวัตถุจัดแสดงหลายชิ้นที่
แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานแลกเปลี่ยน
กันระหว่างจีนกับโปรตุเกสผ่านอิทธิพล
ความเชื่อทางศาสนาและการค้าผ่าน
เส้นทางสายไหม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ
ที่พัฒนาความเจริญของเมืองท่าเล็กๆ
แห่งนี้ให้กลายเป็นสถานีการค้าทาง
ทะเลที่มีบทบาทอย่างมาก

ส่วน**ชั้นที่ 2** พื้นที่ส่วนใหญ่นำเสนอเรื่องราวประจำวัน ขนบประเพณี วัฒนธรรมในอดีตผ่านฉากจำลองและหุ่นโมเดล แสดงภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่พบเห็นได้ทั่วไป ทั้งโบสถ์ ร้านค้า อาคารบ้านเรือน การทำประมงและอุตสาหกรรมดอกไม้ไฟ อาหารการกิน งานเทศกาลและวันหยุดซึ่งสะท้อนรูปแบบวิถีชีวิตของชาวมาเก๊าที่ผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างสองวัฒนธรรมคู่ขนาน

หลังจากเรียนรู้เรื่องราวของโปรตุเกสจากพิพิธภัณฑ์แล้ว การออกเดินไปตามตรอกซอกซอยในย่านตัวเมืองมาเก๊า ชิมขนมทาร์ตไข่ เทียบชมความสวยงามของสถาปัตยกรรมช่วยเติมเต็มสัมผัสความเป็นโปรตุเกสที่ไม่ควรพลาด

พิพิธภัณฑ์แห่งมาเก๊า

www.macaumuseum.gov.mo/

Address:

No. 112 Praceta do Museu de Macau
เปิด 10.00 – 18.00 น. (ยกเว้นวันจันทร์)

ค่าเข้าชม:

ผู้ใหญ่ 15 เหรียญ (MOP)

เด็ก อายุ 5-10 ปี, นักเรียนและ

ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 5 เหรียญ (MOP)

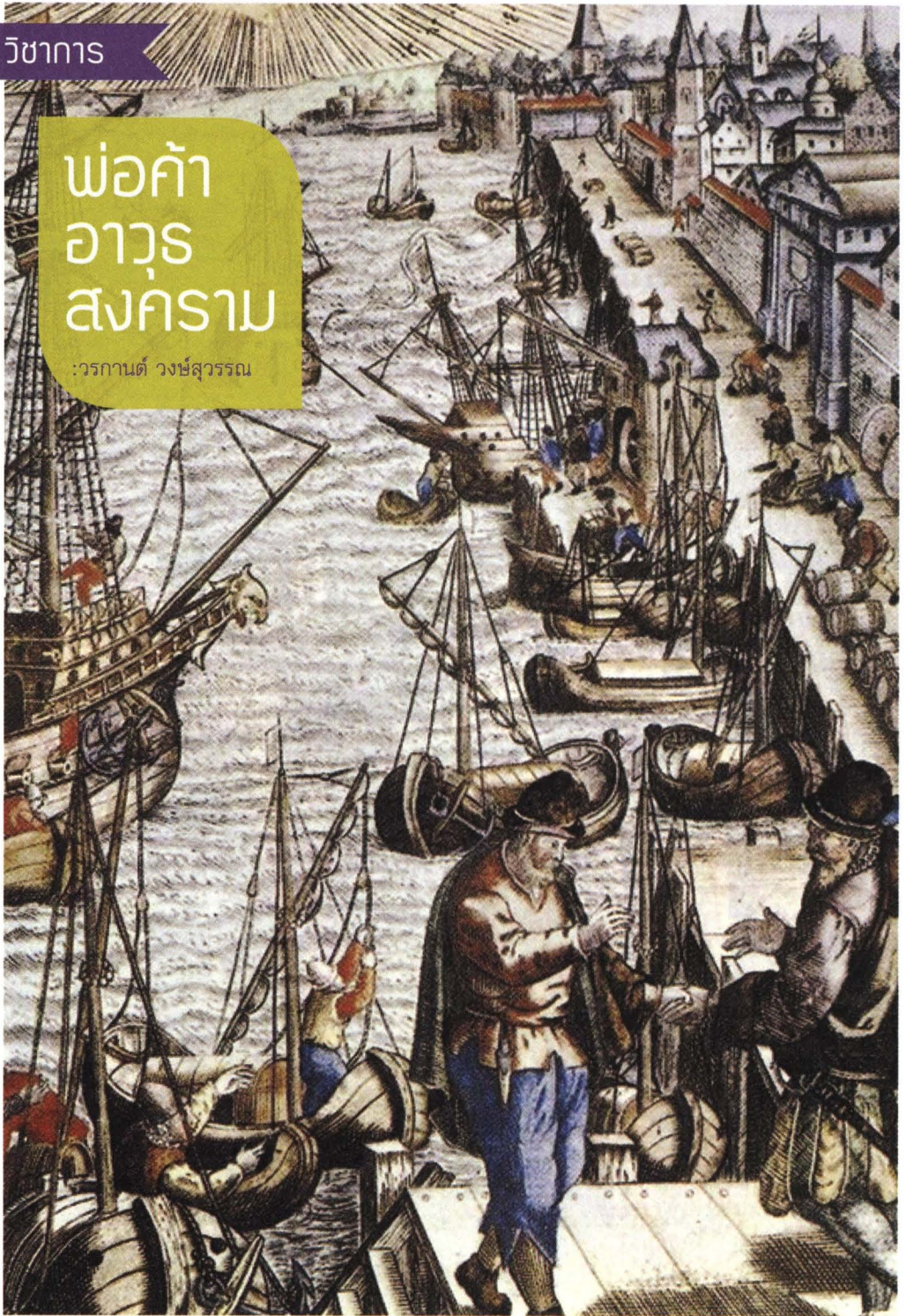
เข้าชมฟรี สำหรับวันที่ 15 ของทุกเดือน

วิชาการ

พ่อค้า อาวูธ สงคราม

วารกานต์ วงษ์สุวรรณ

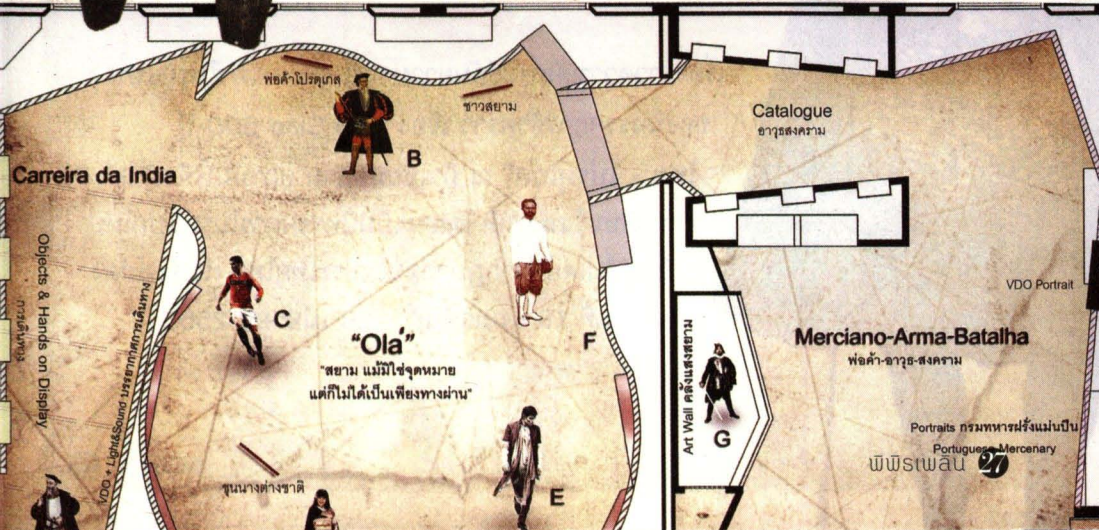
ประเทศโปรตุเกสอยู่ตรงไหน เราสามารถพิมพ์ค้นหาใน Google ได้ในเสี้ยววินาที แต่หากจะกล่าวถึงประเทศโปรตุเกส จะนึกถึงอะไร / ใคร อาจต้องใช้เวลาอันกว่าจะได้คำตอบ มีความเป็นไปได้หรือไม่ว่า เราจะไม่รู้จักริโปรตุเกสเลย หากไม่มีฟุตบอลโลกและฝอยทอง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เรา (สยามประเทศ / ประเทศไทย) รู้จักมักคุ้นกับโปรตุเกสมากกว่า 500 ปี แล้ว และยังคงมีสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดมาให้เราเห็นในปัจจุบันจนคุ้นชิน

ประเทศขนาดเล็ก ณ ปลายแหลมตะวันตกสุดของทวีปยุโรป ติดกับมหาสมุทรแปซิฟิกห่างไกลจากประเทศไทยราว 10,500 กิโลเมตร ได้ยกทัพเรือเดินทางผ่านเส้นทางอันยากลำบาก ด้วยเทคโนโลยีทางการเดินเรือที่เริ่มต้นพัฒนาขึ้นอย่างช้าๆ เพื่อเสาะ

แสวงหาสินค้าสำคัญแห่งโลกตะวันออก ตามเส้นทางสายไหม (Silk Road) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในหมู่นักเดินทาง และมาร์โค โปโล (Marco Polo) ได้ทำให้ชื่อเสียงของตะวันออกกลายเป็นดินแดนที่

มีเสน่ห์ชวนหลงใหลและกระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะรู้จักกับดินแดนแถบนี้มากขึ้น หรือพ่อค้าอาหรับเปอร์เซียที่ได้เดินทางมาค้าขาย เครื่องเทศก็ทำยิ่งทำให้ความอยากรู้จักโลก

ตะวันออกเพิ่มมากขึ้นอีก โปรตุเกสเป็นประเทศผู้บริโภคลินค้าจากตะวันออกมานานหลายร้อยปี ราชสำนักโปรตุเกสเห็นว่าจะเป็นการดีไม่น้อยหากโปรตุเกสเองสามารถจะเดินทางไปซื้อขายสินค้าโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางได้ พร้อมกันนั้นแรงกระตุ้นในการเผยแผ่คริสต์ศาสนา ยิ่งทำให้โปรตุเกสเตรียมความพร้อมในการออกเดินทางด้วย

พ่อค้าโปรตุเกส

ชาวสยาม

Catalogue
ชาวสงคราม

Carreira da India

Objects & Hands on Display
กรณีศึกษา

VDO * Light&Sound ประกอบกัน
การเดินเรื่อง

พ่อค้าโปรตุเกส B

“Ola”
“สวัสดี แม้มือชี้จุดหมาย
แต่ก็ไม่ได้เป็นเพียงทางผ่าน”

Catalogue
ชาวสงคราม

Merciano-Arma-Batalha
พ่อค้า-อาวุธ-สงคราม

VDO Portrait

Art Wall ศิลปินสยาม

Portraits กรมทหารฝรั่งเมืงเป็น
Portuguese Mercenary

พิพิธภัณฑ์
พิพิธสาม

ขุนนางต่างชาติ

E

F

C

กองเรือโปรตุเกสออกจากปากน้ำเมืองลิสบอนแล้วลงไปทางทิศใต้ ผ่านคาบสมุทรไอบีเรียน (Iberian) ลัดเลาะลงไปตามชายฝั่งทวีปแอฟริกา และได้ยึดครองหมู่เกาะบางแห่งริมชายฝั่งทวีป เพื่อใช้เป็นท่าหาเสเบียงและน้ำจืด จากนั้นจึงเดินทางลงไปสู่ปลายแหลมสุดของแอฟริกาบริเวณที่เป็นแหลมแห่งความคาดหวังว่าเส้นทางนี้จะนำไปสู่โปรตุเกสเข้าไปถึงดินแดนตะวันออกได้ แหลมแห่งนี้จึงชื่อว่าแหลมกูดโฮป (Cap de Boa Esperanza - Good Hope) จากแหลมกูดโฮป เส้นทางเดินเรือจะตัดตรงเลาะเกาะมาดากัสการ์ ผ่านมหาสมุทรอินเดีย และไปขึ้นบกเป็นแห่งแรกที่บริเวณภาคตะวันตกของประเทศอินเดีย และเมื่อประมาณพุทธศักราช 2054 ตรงกับสมัยพระรามาธิบดีที่ 2 อัลฟงซู ดือ อัลบูแกร์เกอ อูปราชโปรตุเกส แห่งอินเดีย ได้ส่งทูตคือ ดูอาร์ตี แฟร์นันเดซ เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรี และเจรจการค้ากับกรุงศรีอยุธยา

เมื่อ 500 ปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระหว่างโปรตุเกสกับสยามล้วนเกี่ยวข้องกับการค้าขายทั้งระหว่างรัฐกับรัฐ รัฐกับเอกชน ซึ่งมีเครื่องเทศเป็นสินค้าสำคัญจากสยาม และอาวุธสงครามรวมถึงทหารรับจ้าง เป็นสินค้าที่สยามต้องการจากโปรตุเกส ผลพวงจากความสัมพันธ์นี้ตกทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม อาทิ ศาสนา ความเชื่อ ชุมชนคนเชื้อสายโปรตุเกส อาหาร ขนมหวาน ภาษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หลอมรวมจนกลายเป็นสิ่งที่คนไทยคุ้นชิน ซึ่งอาจจะนึกไม่ถึงว่าสิ่งเหล่านี้มีต้นตอมาจากประเทศเล็กๆ ที่ห่างไกลหลายพันกิโลเมตร

เรื่องราวความสัมพันธ์อันยาวนานนี้ จะเผยแพร่ในรูปแบบของนิทรรศการชั่วคราว เรื่อง **“Ola Siao 500 ปี ไทย - โปรตุเกส”** ณ มิวเซียมสยาม สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ โดยจะเป็นนิทรรศการในรูปแบบใหม่ ซึ่งยังไม่เคยปรากฏมาก่อนในประเทศไทย เริ่มจัดแสดงตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ - 29 เมษายน 2555

หากไม่ถึงผู้รับโปรดส่งคืน

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

เลขที่ 4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

Tel. 02 225 2777 Fax. 02 225 2775 - 6

www.museumslam.com

facebook.com/museumslamfan

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน

ใบอนุญาตเลขที่ 1/2551

ปกฟ. วัดเลียบ

กรุณาส่ง

สำนักงานพิพิธภัณฑ์

okmd

N D M I

THAI
Smooth as silk

EGCO
Energy

TURN AROUND

Gulf Electric
Power & Energy Solutions

ONE energy

